

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instiit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA“ Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: _____

•••□•••

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Stabilitate. — Voci din presă: Oameni de ispravă. — Băncile locale și regionale din Franța. — Infometajii din Ungaria. — Problema peștelui în România. — Insemnări: Marile bănci românești la 30 Iunie 1939. — Cronică asigurărilor: Valabilitatea asigurărilor de viață în războiu.

Stabilitate.

Nicio ramură de activitate nu are atâta nevoie de liniște și stabilitate ca și cea economică. Orice întreprindere comercială ori industrială serioasă, cere posibilitatea facerii unui calcul, de a asigura continuitatea activității. „Prosperitatea economică nu se poate desvolta folositor decât într'un spirit de voință fermă de a păstra pacea“ a spus înțeleptul nostru Soveran în vorbirea ținută în Guildhall (Londra) la 16 Noembrie 1938.

Sub regimul partidelor, o nenorocire pentru viața economică a țării, constituia lipsa de continuitate în viața publică. Nu numai fiecare guvern venia cu un program propriu, ci în general și singuraticii miniștri, din același partid, când se succedau cu ocazia remanierelor, veneau la departamentul lor cu „principii“ personale, schimbau sisteme și metode, ca și când dela venirea lui la acel Minister s'ar începe lumea. Față de trecut nu mai avea niciun respect. Iar parlamentul, era după cum se exprimă atât de nimerit dl prof. univ. Strat, „o imensă bursă a vanității naționale“. „Justiția și școala, presa și biserica, băncile și creditul, impozitele și vămile, au fost continu reformate,

sau stăteau sub amenințarea unor eventuale reforme“. „Reformismul acela însemna o multiplicare de cheltuieli, de formalism sterp, de birocrație devorantă, prin care etatismul își înfigea, tot mai adânc tentaculele sale în viața de fiecare zi a individului, înlănțuindu-i inițiativa, sterilizându-i efortul, sfărâmându-i elanul creator, robindu-i sufletul și libertatea“.

Ca urmare a acestor stări atât de just descrise, s'a legiferat cu nemiluita; aparatul statului s'a complicat și scumpit. Legile improvizate în pripă, după principii străine ori copiate de aiurea, nu au corespuns nevoilor vieții practice. Astfel azi avem un labirint de legi, pe care nu l-a putut opri nici acești specialiști de treabă, cari constituie Consiliul Legislativ.

Deși unele legiferări, impuse de era nouă trebuie făcute fără zăbavă, totuși, — pentru a nu perpetua sistemul vechiu al legiferărilor pripite și superficiale, și pentru a nu spori numărul legilor rele, de care avem prea multe, — se cere mai multă conștiințiozitate la întocmirea textelor noi. Mai bine e să fie amânată legiferarea până se convinge legiuitorul, că a chemat la viață o lege utilă, cu un text desăvârșit, care să corespundă nu numai intereselor unilateral văzute ale statului, ci și celor ale cetățenilor, pe care îi privește. Trebuie părăsit principiul, că cetățeanul e în permanent conflict cu statul.

Nu e totul rău, ce e autohton, e însă primejdioasă împrumutarea de idei străine de

firea noastră, care pot face ravagii spirituale cu urmări funeste, după cum atât de bine a demonstrat dl prof. Iorga, ocupându-se de stările din Spania. E chiar necesar să întărim încrederea în vloga neamului și să creăm instituții, izvorite din nevoile vieții practice, adică proprii firei noastre, neinfluențate de nicio ideologie străină, despre care ne-am convins cât de relative sunt. Acest principiu de altcum stând la baza Constituției noi, care a căutat legătura firească cu trecutul românesc, ne dă dreptul să credem că va prezida până în capăt noua ordine.

Ceea ce ne neliniștește e însă faptul, că mentalitatea păturei conducătoare nu e omogenă. Clasa conducătoare veche, adică boierimea, nu a putut fi încă înlocuită cu una nouă bine încheată. În continuu o primenim cu elemente revoluționare. Amestecul mare de rase în origina etnică a singuraticilor intelectuali nu a putut da rezultate bune, ce se așteaptă pe urma încrucișărilor. Noi stăm azi în faza fermentărilor și prefacerilor. Acestor noi intelectuali fără tradiții, fără respect de trecut, toate revelațiile subiective li se par realități, și din confundarea ce-o fac, se nasc continuele reforme, care nu mai lasă în pace țara, să facă experiențele și din ele să se tragă apoi concluziile juste. E un rău, ce se face țării, de care prea puțini își dau seama.

Că avem și noi, țara și neamul, ceva bun în firea noastră o dovedește însuși faptul, că în climatul nostru s'a format o Dinastie națională, care a dat trei regi străluciți. Insușirile lor înăscute, au căpătat aici o expresie și valorificare, cu concursul acestui climat prielnic. Și dacă ei au fost impresionați de calitățile neamului nostru, pe care l-au iubit și cu care s'au identificat definitiv și în cea mai ideală formă, — însemnează că avem și noi românii un patrimoniu spiritual, care merită să fie prețuit de toți conducătorii vremelnici, în aceeași măsură, ca și cum au făcut-o regii noștri, de altă origină etnică.

Nu suntem aderenții totalitarismului, atât de străin de firea noastră, dar nu susținem nici individualismul excesiv, cărui greșeli și exagerări, se atribue atmosfera de condamnare a democrației, — condamnare, care iară este în sine o greșală. Dl prof. Rădulescu-Moțru, ocupându-se de discordanța dela baza culturii europene, spune, că intelectualul de azi, „este disciplinat la gândire, dar anarhic în faptă“. Câtă dreptate are!

Regimul vechiu cu abuzurile și cinismul său a amorțit în noi unele sentimente de echi-

tate și a îndepărtat pe mulți dintre noi, și încă pe cei mai buni, dela preocupările vieții obștești. Efectul l-am văzut. A trebuit să intervină, la momentul cel mai oportun, în ceasul al 11-lea cum se spune, dumnezeeste inspiratul nostru Rege, ca să evite prăbușirea în prăpastie!

Fiindcă am început o eră nouă, când totul trebuie construit pe alte baze, logic ar fi ca la vremuri noi să vedem oameni noi, dintre cei mai distinși. Fatalitatea face, ca cei modești să rămână ascunși în modestia firei lor, iar în viața publică găsim aproape pe aceeași concetățeni, cari au activat în politica de partid. Deosebirea e că diferențierile de partide nu mai există și prin urmare a dispărut acel cinism revoltător, care suprapunea interesele partidului peste cele ale țării. Dar în unele privințe au rămas anumite năravuri. Și constatarea acestui fapt ne neliniștește, căci mi-e teamă să nu compromită bunele intenții ale Suveranului, care vrea cu atâta hotărâre eroică să asigure țării și neamului un viitor mai bun, decât ar fi fost în stare să-l creeze toate partidele politice împreună.

Noi avem nevoie în domeniul economic, după cum am spus-o la început, de liniște și stabilitate; avem nevoie de un optimism creator. Liniștea o avem, dar stabilitatea întârzie, din cauza celor ce nu știu să-și disciplineze faptele, nu știu să-și controleze gândurile, pentru a-și da seama de urmările realizării unei idei, nu au contact cu realitățile și nici nu știu ceti în cartea mare a vieții. La prea mulți li s'a suit în cap autoritatea, pe care o interpretează greșit, și cari cred că „sic volo, sic jubeo...“ Ori chestiunea nu e așa de complicată, cum o cred unii. Se cere numai o doză de bun simț, și voința cinstită de a face bine! Și atunci toate se îndreaptă.

SPECTATOR.

Voci din presă.

Ziarul „Tribuna“ din Cluj, aduce sub titlul „Oameni de ispravă“ următorul articol elogios pe care îl reproducem în întregime:

Oameni de ispravă

Dl Constantin Popp. — Patru decenii de activitate publicistică în viața economică din Transilvania.

Frământările politice, sociale și militare prin cari trecem, opresc atențiunea mulțimei, încât multe din evenimentele interne, de mare însemnătate, rămân neobservate, ba uneori nici înscrise în rubrica faptelor diverse a publicațiilor zilnice.

Astfel, a trecut aproape neobservată retragerea dlui Constantin Popp din fruntea „Revistei Economice“ dela Sibiu, organul oficios al „Solidarității“. De 2 săptămâni dl Constantin Popp nu mai este directorul „Revistei Economice“, la care a colaborat, a fost redactor și director, patru decenii împlinite. Retragera dlui Constantin Popp se datorește boalei și bătrâneței.

În rândurile cari urmează nu voi face biografia eminentului publicist — economist, aceasta formând obiectul altor discuțiuni, ci încreștez faptul în cuprins restrâns în coloanele acestei publicațiuni.

Se cunosc greutățile întâmpinate de românii ardeleni sub stăpânirea de tristă memorie a ungarilor, în toate domeniile de activitate. Ramura economică, în special, întâlnea din partea autorităților cele mai grele piedeci. Aceasta, pentru că închegarea unei vieți economice proprii la românii ardeleni, însemna dezvoltarea și întărirea elementului etnic românesc aci, și deci un serios pericol în stat. De acest adevăr și-au dat seama conducătorii din Budapesta și Viena, împiedecând pe cât le-a stat în putință orice încercare de afirmare românească pe teren economic.

Lupta era grea. Nici pe tărâm național, politic, cultural ori bisericesc nu era o luptă ușoară. Dar mai ales pe cel economic.

A vrut Domnul ca românii ardeleni să aibă în toate timpurile oameni mari, cari au știut desfunda toate zăgazarile, înfrânge toate greutățile ivite, rezistând atacurilor nedrepte, persistând în existență și chiar dovedind continue progrese.

Astfel sub dominațiunea maghiară, românii ardeleni au realizat închegarea unei vieți economice proprii. Numeroasele instituții bancare, cari formau „Solidaritatea“, au ajutat direct și din toate puterile lor la promovarea intereselor naționale, culturale, bisericești și etnice.

Lupta aceasta mare se ducea, fie în parlament, fie în scris prin publicațiunile admise, fie prin viu graiu la întruniri.

„Revista Economică“, organul tuturor băncilor românești din Ardeal, și-a avut partea ei de contribuție în această perioadă. Revine aceluia care va face istoricul „Solidarității“ sarcina de a prezenta obiectiv toată lupta dusă de „Revista Economică“. Mă interesează acum faptul că dl Constantin Popp, în lupta aceasta groznică a luat loc alături de marii noștri luptători naționali, din cari amintim pe regretații Parteniu Cosma și Dr. Cornel Diaconovici și pe ilustrul economist, azi director la Banca Națională a României dl Ion I. Lapedatu. Toți intemeietorii și distinși colaboratorii ai „Revistei Economice“, ca și ai „Solidarității“.

Dl Constantin Popp a apărat cauza românească nu numai în coloanele „Revistei Economice“ dar și în unele gazete ungurești cari se tipăreau la Budapesta.

Deși calitățile sale, ca și munca depusă pe ogorul național înainte de Unire, îi dădeau dreptul la posturi înalte în România întregită, dl Constantin Popp nu a cerut nimic, și fericit că vișul secular s'a împlinit și-a continuat cu modestie activitatea la Banca Albina din Sibiu, unde era director executiv. Mai amintesc că ocupă de mulți ani postul de prim vicepreședinte al „Solidarității“.

Ca director al „Revistei Economice“, vicepreședinte al „Solidarității“, și membru în diverse Consilii de administrație a contribuit mult la organizarea și dezvoltarea vieții economice a românilor ardeleni.

Numele dlui Constantin Popp s'a înscris de mult în istoria vieții economice a Ardealului și de aceea retragerea sa din fruntea „Revistei Economice“ constituie un eveniment, care trebuie amintit cu valoarea ce o prezintă.

ION D. PITU.

Băncile locale și regionale din Franța.

O carte recent apărută „Les banques Regionales, leur vie, leur mort“, a dlui Georges Charpenay, pune din nou problema actuală acum 7—8 ani, aceea a rolului băncilor locale. Autorul a fost conducătorul unei mari bănci provinciale în Grenoble, bancă ce a fost obligată în anul 1932 să închidă porțile, din cauza crizei și a lipsei de asistență din partea Statului și a Băncii Franței. Cartea de față e o pledoarie pentru băncile regionale și arată mai ales motivele pentru care cea mai mare parte din ele, după aproape o sută de ani de existență, au fost obligate să închidă porțile, în urma unei crize relativ scurte.

Apariția și dezvoltarea băncilor locale în Franța se datorește mai ales necesităților financiare ale micilor comercianți și industriași precum și pentru noile întreprinderi care luau ființă. Marile bănci și băncile de afaceri, nu s'au oprit nicidecum asupra lor neputând prezenta ades garanțiile materiale ce erau cerute.

Numai băncile locale acordau „creditul personal, absolut necesar regiunilor în formație sau în dezvoltare“. Aceste bănci locale erau răspândite în toată Franța și ajutorul lor a fost deosebit de important pentru formarea puternicei industrie care există azi în toate centrele provinciilor franceze.

Aceste bănci serveau industria și comerțul fie prin avansuri în numerar fie prin serviciul de plasare de acțiuni și obligațiuni ale societăților, în rândul clientelei lor.

Astfel Banca Charpenay în intervalul dela 1880 la 1932 a plasat acțiuni de ale societăților din regiunea sa, în valoare de 43.128.000 fr. franc. și obligațiuni în valoare de 131.342.000 fr. franc.

În epoca dela 1895 la 1931, avansurile pe termen lung făcute de banca de mai sus industriilor și comercianților se ridică la 775.728-000 fr. franc.

Această bancă a avut în anul 1928 în portofoliu efecte în valoare de 1.004.700.000 fr. franc, și un reescont la Banca Franței de 167.600.000 fr. franc. Aceste cifre arată o situație deosebit de bună, o dezvoltare a afacerilor ce se întâlnește la mai multe zeci de bănci regionale franceze.

Totuși în momentul crizei din anii 1930—32 și mai ales în urma panicei provocată de afacerea Oustric, Stavisky & Co., aceste bănci dintre cari una a plătit într-o singură zi 17.000.000 fr. franc. din totalul de depuneri de 62.000.000 fr. franc. au rezistat. „Ele ar fi rezistat și astăzi dacă pe de o parte nu s'ar fi distrus din nepricepere sau intenționat, încrederea clientelei lor și pe de altă parte și mai ales dacă ar fi avut sprijinul protectorilor lor naturali: Guvernul și Banca Franței“ (p. 82).

Băncile regionale și locale din Franța, au trecut printr-o puternică criză în anii 1930—32 pentru motive cu totul înafară de vina lor, și acest fapt nu mai trebuie demonstrat. E mai greu însă de stabilit care sunt adevăratele cauze. Autorul lucrării de mai sus, fără a vrea să pună vina exclusiv pe Banca Franței sau Guvern, caută să lămurească rolul ce l-au jucat în această „torpilare“ a băncilor locale.

Înainte de orice considerații, dânsul arată lămurit cum în anul 1931 directorii filialelor Băncii Franței au refuzat să mai acorde reescont în aceeași măsură ca și înainte, și citează cazuri când din cauză că Banca Franței a refuzat un borderou de scont, o bancă a fost silită să închidă a doua zi gișeurile pe care nu le-a mai putut deschide după aceea. Autorul citează numeroase mărturii în acest sens dela conducători de instituții de credit. Au fost astfel refuzate efecte comerciale în regulă purtând girul celei mai mari companii de Cale Ferată Franceză sau a unei societăți ca „Galeriile Lafayette“. Toate aceste fapte sunt dovada unei politici precise a Băncii Franței, de a se îndepărta dela rolul ei de bancă a băncilor, devenind din ce în ce mai mult o bancă de Stat.

Fără de aceste fapte, autorul încearcă să lămurească motivele care au determinat Banca Franței și Statul să abandoneze băncile regionale. Dânsul se oprește la mai multe ipoteze:

1. Dispariția băncilor regionale a fost realizarea unui program bine hotărât dinainte.
2. Guvernul voia să înlocuiască băncile regionale cu bănci populare.
3. Au căutat să lase să piară aceste bănci fiind instigați în acest scop de către marile bănci comerciale care aveau interes să vadă dispărută o concurență grea.
4. Sau conducătorii Băncii Franței au fost induși în eroare dându-li-se informații false asupra băncilor.

5. Banca Franței și conducătorii Statului au crezut că formele de activitate ale acestor bănci; „încrederea“, „creditul“, nu mai sunt decât cuvinte fără sens, și că epoca lor a trecut. (Pag. 90 și unu).

Faptele sunt lămurite și anume că:

1. Statul și Banca Franței nu au ajutat cu nimic băncile regionale și locale în anii de criză, așa cum a făcut însă cu marile bănci parisiene care au înghițit în acest timp ajutoare de 2 miliarde franci, și au lăsat în mod conștient să dispară aceste bănci.

2. Singurii profitori ai acestor căderi, au fost marile bănci comerciale și într-o foarte mică măsură băncile populare.

3. Că vechea clientelă a băncilor regionale nu a aflat în noile instituții care și-au oferit serviciile, aceleași avantajii pe care le-au avut la vechile bănci și cea mai mare parte din această clientelă este și astăzi lipsită de creditul pe care-l avea odinioară, credit care este și azi tot atât de necesar.

„Astăzi se strigă pe toate străzile că trebuie mărită producțiunea și restaurat creditul. Nu ar fi fost mult mai cuminte dacă nu se distrugeau acele organisme care s'au arătat în toate timpurile ca fiind cele mai eficace și cele mai necesare atât producătorilor, cât și comercianților, cele mai potrivite organe de distribuire a creditului personal, singura formă accesibilă producătorilor mici și mijlocii care formează marea masă a Națiunii“.

„Dacă în momentele de criză mondială pe care au trebuit să le suporte, aceste bănci ar fi fost ajutate, căci ele sufereau chiar în urma ajutorului pe care l-au dat forțelor vii ale națiunii, ele ar fi fost azi în picioare; guvernul nu trebuia să mai caute în alte părți ajutor pentru refacerea „creditului“ și a „încrederei“.

A fost din nefericire mult mai ușor de distrus decât este acuma de a reconstrui. (Pag. 78).

* * *

Guvernul francez crede că poate înlocui băncile regionale prin bănci populare, o formă de cooperative cu capital dat în întregime aproape de stat. E inutil a insista prea mult asupra acestor bănci, pentru a demonstra faptul că ele nu pot în niciun caz să le înlocuiască. Le lipsește lor, respectiv conducătorului lor, independența, competența bancară și inițiativa. Ele nu pot lua nicio hotărâre singure fiind supuse la un control greoiu. Aceste bănci populare, lipsite de simțul afacerilor, au considerat băncile regionale nu drept confrăți ci „adversari“. (Pag. 88).

Nu mai cităm nimic din cartea care cuprinde încă multe date extrem de interesante și semnificative. Faptul însăși al apariției acestei cărți acum după 7 ani, arată că dispariția acestor bănci se resimte încă foarte mult. Ele nu au putut fi înlocuite și tot ele numai ar putea umple locul lăsat gol. Nu se poate

spune însă dacă această concluzie ar putea să fie în-suşită de conducători.

Dar ce e mai interesant în această carte pentru noi este marea identitate de situaţii între ce a fost în Franţa şi ce s'a întâmplat la noi. Băncile din Ardeal, au fost sacrificate cu aceeaşi uşurinţă, am putea spune nepăsare, cu care au fost lăsate să moară băncile regionale şi locale din Franţa.

Şi la noi, motivele unei astfel de atitudini sunt tot atât de inexplicabile ca şi acolo. Comparaţia s'ar putea duce şi mai departe, dar ne mărginim a arăta numai identitatea de soluţii preconizată acolo prin băncile populare şi aici prin cooperative. Ambele, organizaţii greoaie şi inefective, incapabile de a servi în mod real producţiunea, de a face faţă la nevoile ei variate şi care cer o studiere atentă dela caz la caz.

Autorii anteproiectului de plan economic românesc preconizează lăsarea clientelei mijlocii şi mici pe seama băncilor locale, alcătuite fără amestecul statului şi limitarea amestecului cooperativei acolo unde se cere iniţiativă şi cunoaştere a condiţiilor speciale de manifestare a vieţii economice.

Cartea de mai sus e un exemplu puternic de ce pot face băncile locale şi despre marele gol pe care-l lasă dispariţia lor.

„Regionalismul economic trebuie să fie unul dintre stâlpilor refacerii noastre naţionale“ a spus Germain Martin, fost ministru de finanţe al Franţei, şi în trecut „agentul organizator a fost banca locală“. În Franţa ca şi la noi.

Dr. N. N. PETRA.

Infometajii din Ungaria.

Profitând de stările excepţionale din Europa, s'a încercat în timpul din urmă de către vecinii noştri dela Vest, prin întrebuiţarea celor mai josnice mijloace, găsirea unei așa zise probleme a minorităţii maghiare în România. La Radio, în presă şi în conferinţe publice, revizionişti dela Budapesta, prin argumente lipsite de realitate, deci, de puterea convingerii, prezentase în faţa opiniei publice Europene minoritatea maghiară din Ardeal, nenorocită şi sclavă, în statul român, barbar şi de loc uman. După informaţiile Budapestei, ungurii din România duc un trai greu, fiind asupriţi încontinuu şi lipsiţi cu desăvârşire de drepturi politice, economice şi culturale. Mulţi din ei, nemai putând suporta mizeriile dela noi, trec zilnic graniţa stabilindu-se în Ungaria unde sunt bine primiţi şi unde îşi pot câştiga mult mai uşor existenţa, bucurându-se de deplină libertate.

Propaganda asta, murdară, a ţinut câteva săptămâni. Până s'au convins vecinii noştri dela Vest că, opinia publică Europeană nu-i bagă în seamă, iar cu minciunile lor, se fac numai de răs.

Contrapropaganda statului nostru n'a întârziat şi ea s'a bazat pe realităţile cari nu suferă des-minşiri. Ceva mai mult, minoritatea maghiară dela noi protestând vehement împotriva Budapestei, au dat dovadă de lealitate faţă de ţara noastră, exprimându-şi dorinţa că niciodată nu vor să fie supuşii lui Horty, ei, simţindu-se mult mai bine aci. Moşionile muncitorilor din diferite localităţi sunt elocvente, în privinţa aceasta.

Cum trăesc ungurii în Ardeal o ştie toată lumea. Drepturile politice, economice, culturale şi bisericeşti de cari se bucură, sunt de asemenea cunoscută. Asupra acestora nu insist. Altul este scopul rândurilor acestora.

Prin glasul unor oameni politici cu mare suprafată dincolo de Tisa, aflăm că, în Ungaria 3.717.000 suflete nu dispun de nimic. Omul nu-i poate privi, sunt atât de nenorociţi şi vrednici de compătimit, scrie Kovács Imre în *Revoluţia mută*.

O confirmare recentă a constatărilor fostului ministru Bornemisza făcută cu ocazia unei adunări şi publicată la 13 Decembrie 1935 în gazeta lor „Uj Magyarország“: „Sunt infometajii în Ungaria peste trei milioane de oameni“.

Cine a fost în Ungaria s'a putut convinge de acest crud adevăr.

Statisticele sunt totdeauna cel mai puternic argument în menţinerea oricărei teze. De aceea lăsăm să vorbească, despre raiul ţăranilor din Ungaria, statistica latifundiarilor proprietari şi proprietăţi agrare:

Prinţul Eszterházy	are	213.413	jugăre,
Prinţul Festetisch	„	75.196	„
Contele M. Eszterházy	„	56.175	„
Palatinul Palavinici	„	54.204	„
Contele Eszterházy	„	47.687	„
Contele Lad. Károly	„	45.687	„
Contele Filip de Coburg	„	41.034	„
Statul deşine		294.093	„
Primăriile oraşeneşti	„	338.558	„
trei Habsburgi deşin		93.851	„

Episcopiile şi celelalte organizaţii catolice au moşii în suprafaţă de 846.729 jugăre.

Lista mai poate fi completată însă nu la infinit. Că restul proprietăţii agricole e deşinut de un număr redus, extrem de redus de groşi, prinţi, conţi şi așa mai departe.

Ţăranii trăesc în cea mai neagră mizerie, neavând posibilitatea să realizeze nici cel mai mic standard de viaţă.

Ei nutresc speranţa unei împroprietării care pare tot mai mult o utopie.

La noi, ţăranii unguri, sunt proprietari agricoli, gospodari înstăriţi, cu drepturi egale românilor. Şi, le mai arde lor de patria lui Horty? Ne îndoim. Lichele, sunt natural, însă numărul acestora scade

pe măsură ce refugiați din Ungaria latifundiarilor, găsesc raiul pe pământ, aci, la noi.

In fața realităților, comentariile lungi, sunt de prisos. Ele vorbesc în deajuns.

I. D. P.

Problema peștelui în România.

Producția totală de pește. — De ce avem pește puțin.

România este brăzdată de numeroase râuri și pârae ce însumează o lungime de 60.000 km.; ea este presărată de bălți și lacuri cu ape permanente, în întindere aproximativă de 600.000 hectare; înafară de aceasta, țara noastră posedă în vecinătatea râurilor și fluviilor, aproape un milion de hectare de terenuri inundabile, cari în anii cu ape mari formează bălți populate de pești.

Pe lângă acest domeniu piscicol, România stăpânește o coastă maritimă de peste 450 km., care permite pescuitul de-a-lungul ei, pe o lățime de zeci de kilometri.

Toată această bogăție de ape nu îngăduie totuși o producție anuală, medie, mai mare de 30.000.000 kgr. In unii ani însă producția se ridică până la 40.000.000 kgr., pentru ca în anii cu ape mici și pescuit marin slab, să scadă sub 30.000.000 kgr. până la minimum de 24.000.000 kgr.

Înțelegem prin producția de pește: peștele pescuit în mare, în apele dulci sau salmastre exploatate de Stat, în regie și în arendă, precum și în bălțile particulare.

Această producție, într'un an bun, se repartizează în modul următor:

4—5.000.000 kgr. pește de mare (sturioni, chefal, scrumbii de Dunăre, scrumbii albastre, hamsii, stavride, aterină, pălămidă, rechini).

20.000.000 kgr. pește de apă dulce pescuit în bălțile exploatate în regie, în special în bălțile și Delta Dunării (crap, știucă, somn, biban, caracudă, șalău, babușcă, roșioară, lin, albitură, plătică și obleți).

3.500.000 kgr. pește de apă dulce pescuit în bălțile arendate ale Statului.

5—600.000.000 kgr. pește de apă dulce pescuit pe proprietățile particulare.

1.000.000 kgr. pește de apă dulce pescuit în eleștee (crap, șalău, somn, caracudă, caras).

1.000.000 kgr. pește produs în iazuri comunale și particulare primitive.

1.000.000 kgr. pește pescuit în râuri și pâraie.

Producția aceasta este insuficientă față de nevoile populației țării și în chip oficial se recunoaște că o mai bună valorificare, printr'un transport igienic și rapid, va putea mări producția, satisfăcându-se mai bine nevoile populației.

Tot din sursă autorizată ni se mai dau și următoarele explicațiuni:

Pentru a rezolva problema peștelui în România trebuie mai întâi să cunoaștem două elemente importante: puterea de investiție a statului și puterea de cumpărare a locuitorilor.

Mărirea producției, în bălți și lacuri, creierea de noi eleștee sistematice și refacerea iazurilor precum și intensificarea pescuitului marin, cer mari investiții, capitaluri fără dobândă, sau cu o dobândă minimă de 2—3°/₁₀.

Peștele produs sau pescuit trebuie să fie ieftin, locuitorul nostru, care este dornic de pește și pe care trebuie să-l hrănim cu pește, nu poate plăti mai mult de 10—15 Lei kgr.

La acest preț trebuie să producem peștele, pentru a rezolva problema.

Peștele de eleșteu este un produs scump, peștele de baltă și lacuri e mai ieftin. Producția lui nu se poate mări însă în așa mod încât să asigure și să satisfacă nevoia de pește a țării. Peștele ieftin este cel marin. Din nenorocire Marea Neagră nu este atât de bogată în pește ca să poată satisface nevoile țării.

Spre a înțelege mai bine problema, ne permitem să cităm două exemple:

Germania pescuește anual 700—800.000.000 kgr. pește marin; peștele se vinde cu 4—5 Lei kgr. engros, ajungând în mâna populației cu 8—10 Lei kgr.

Producția de pește de apă dulce în Germania se cifrează la 10—15.000.000 kgr., prețul acestui pește fiind:

De 40—50 Lei kgr. crap.

De 50—80 Lei kgr. șalău.

De 20—30 Lei kgr. babușcă.

De 30—40 Lei kgr. lin.

Bulgaria pescuește anual 2—3.000.000 kgr. pește marin și de apă dulce.

Prețul peștelui de mare este de 10—15 Lei kgr.

Prețul peștelui de apă dulce se ridică la 30—40 Lei kgr. crap și 50—80 Lei, șalău.

Rezolvarea problemei peștelui în România nu este o problemă simplă, ci o delicată problemă de Stat.

Insemnări.

Marile Băncii românești la 30 Iunie 1939.

După o statistică recentă în grupa băncilor cu peste 60 milioane capital ar intra actualmente 18 bănci, care din totalul general al capitalului deținut de băncile românești, de 6.518 mil. Lei, (471 bănci) au 2.595 milioane.

Deși în ce privește capitalul acesta 18 bănci dețin numai 40°/₁₀, ele participă la totalul afacerilor cu

aproape 80%, cifră care arată tendința de dezvoltare actuală a băncilor românești.

Ultimele evenimente politice internaționale, au avut repercusiuni însemnate asupra situației băncilor românești și dotele citate după o revistă germană sunt deosebit de semnificative. Mai ales e de remarcat această influență la depuneri. Astfel în Septembrie 1938 s'au ridicat dela cele 18 bănci mari în total 874 mil. Lei din cei 4.287 mil. depuși din această sumă, până la sfârșitul anului s'au reîntors 740 mil. În anul curent, situația depunerilor a fost următoarea: (în mil. Lei).

Ianuarie	4153
Februarie	4148
Martie	3426
Aprilie	3332
Mai	3398
Iunie	3505

Astfel în Aprilie, depunerile ajung la nivelul cel mai scăzut, sub cel din Septembrie 1938, lunile următoare arată însă o revenire. Separând cifrele de mai sus pe categorii de depuneri, avem următoarele date (în mil. Lei).

	Depuneri la vedere	Depuneri pe termen	Pe lirete de economie
Ianuarie	842	499	2812
Februarie	791	488	2869
Martie	686	432	2308
Aprilie	645	425	2262
Mai	678	416	2309
Iunie	462	476	2567

Aceste date aduc nou numai scăderea depunerilor la vedere, explicată nu din cauză că depunătorii nu ar fi voit a face astfel de depuneri, dar mai ales că băncile sau ferit să le primească.

Conturile curente arată aproape aceeași tendință:

Ianuarie	12.192
Februarie	11.322
Martie	10.959
Aprilie	10.772
Mai	10.975
Iunie	11.375

Portofoliul comercial însă, în aceste luni de criză, nu a arătat nicio scădere, ci din contră o urcare sprijinită în mare parte de B. N. R.:

Ianuarie	3098
Februarie	3158
Martie	3490
Aprilie	3362
Mai	3529
Iunie	3486

Reescontul la B. N. R. arătând următoarea mișcare:

Ianuarie	1779
Februarie	1818

Martie	3072
Aprilie	2967
Mai	2868
Iunie	2396

În luna Martie, reescontul atinge aproape totalul portofoliului comercial, arătând o urcare de 1.156 milioane reprezentând 68%.

Această ridicare a reescontului corespunde unor retrageri de sume din cont-curent și depuneri de 1.095 mil. Lei.

Aceste cifre arată că piața românească a fost destul de sensibilă la momentele de criză, dar că și-a revenit foarte repede și că în ceasurile grele B. N. R. a servit pe aceste bănci mari cu credite de reescont, grație cărora au putut face față nu numai plăților dar și unei măriti a portofoliului comercial.

Disponibilul în casă la cele 18 bănci mari este excepțional de mare, fiind la 30 Iunie de 2.713 milioane Lei pe lângă 1.037 mil. disponibil la alte bănci.

Cifrele de mai sus indică o poziție solidă a băncilor mari, care asigură o rezistență suficientă în momente grele.

Dr. N. N. PETRA.

Cronica Asigurărilor.

Valabilitatea asigurărilor de viață în războiu.

Se impune o lămurire a situației asigurărilor de viață pentru cazul de războiu.

Evenimentele internaționale prin care trecem, au pus pe gânduri un însemnat număr de persoane cari au contractat asigurări de viață la întreprinderile din țară. Aceștia vor să știe dacă asigurările de viață prevăd și cazul de războiu. Pe de o parte, întreprinderile de asigurare au datoria să lămurească pe asigurați și deci să informeze opinia publică despre starea exactă a contractelor de asigurare existente, adică dacă acestea acoperă sau nu riscul de războiu. În același timp, revine presei, în aceeași măsură datoria de a discuta această însemnată problemă de ordin social și de a nu lăsa nictun moment, în opinia publică, impresia sau bănuiala că, asigurările de viață sunt pierdute și odată cu ele întreagă economia contractanților.

Inercând o lămurire, în sensul de mai sus, în rândurile cari urmează, nu mă îndoiesc cătuși de puțin că, contribui direct la popularizarea ideii de asigurare, necesitate însemnată pentru economia națională a țării.

Pentru cazul de războiu, fiecare întreprindere are prevăzute în contractul de asigurare condițiuni speciale.

În general, acestea prevăd următoarea clauzulă: „Asigurarea nu acoperă riscul de războiu dacă nu s'a

făcut o convenție specială în acest scop". Înainte de a discuta clauza de mai sus, generalizată, găsim nimerit a reproduce exact clauza prevăzută în condițiunile generale asupra asigurărilor de viață, a societății „PRIMA ARDELEANĂ” din Cluj. Prevederile contractuale sunt mai categorice și deci orientarea este mai ușoară, ca și interpretarea și discuția.

Iată ce prevede în acest sens paragraful 13 din condițiunile generale de asigurare :

„Valabilitatea asigurării se extinde și asupra evenimentelor asigurării obvenite în cursul războiului în cazul, când asiguratul nu ia parte la operațiunile militare, achită primele regulat, și când asigurarea a fost la începutul războiului cel puțin 6 luni în vigoare.

„În cazul, când asiguratul ia parte la operațiunile militare și ar deceda în războiu, societatea va lichida, în locul capitalului, întreaga rezervă de primă.

„Pentru suportarea riscului la sume mai mari, decât rezerva de prime, contractantul va putea încheia cu societatea o convenție aparte, plătind adausul de prime ce se va stabili când va fi cazul”.

Vedem deci că nu toate societățile de asigurare exclud în întregime riscul de războiu. Dar, și unele și altele, prevăd posibilitatea acoperirii acestui risc printr'o convenție specială, plătind, natural, un adaus de primă ce se stabilește imediat la decretarea războiului.

Să nu se înțeleagă însă că aranjamentele între întreprindere și asigurați sunt individuale. Ele sunt reglementate de o normă generală adoptată de toate societățile și față de toți asigurații.

În războiul trecut, interesele asiguraților au fost apărate de chiar întreprinderile de asigurare. Astfel, societățile de asigurare au introdus pe tot timpul războiului un regim excepțional, care nu numai că a avut aprobarea conducerii statului, dar a fost primit cu multă căldură și încurajare, văzându-se că de pe urma războiului întreprinderile de asigurare nu urmăresc câștiguri materiale și că ele garantau valabilitatea asigurărilor vieață pe de o parte, iar pe de altă câștigurile realizate erau cedate în favoarea statului.

Voiu reproduce mai jos condițiunile regimului excepțional din 1915, cari formează răspunsul cel mai bun la întrebările asiguraților vieață, nelămuriți în ce privește suportarea riscului în timp de războiu :

1. Asigurații mobilizați, care voiesc ca asigurările lor asupra cazului de moarte să-și păstreze valabilitatea și pe timp de războiu, vor cere în scris sau telegrafic acest lucru societăților de asigurare respective.

Cererea poate fi făcută și de orice altă persoană, în numele asiguratului.

2. Pentru ca asigurările de viață, inclusiv riscul de războiu, să-și conserve valabilitatea, asigurații mobilizați sunt obligați ca pe lângă primele curente să mai plătească următoarele prime suplimentare, speciale pentru riscul de războiu.

Prima suplimentară anuală asupra capitalului asigurat, dacă asigurarea are o vechime mai mică de :

3 ani este de	5,— ⁰ / ₀
4 „ „ „	4,50 ⁰ / ₀
5 „ „ „	4,— ⁰ / ₀
6 „ „ „	3,50 ⁰ / ₀
7 „ „ „	3,— ⁰ / ₀
8 „ „ „	2,50 ⁰ / ₀
peste 8 „ „ „	2,— ⁰ / ₀

Pentru asigurările mobilizaților necombatanți aceste prime suplimentare sunt pe jumătate.

3. Dacă asigurarea are o vechime de cel puțin 3 ani, plata primelor suplimentare și chiar a celor curente se face automat de societate din rezerva matematică a asigurării, în limita prețului de răscumpărare contractual.

În felul acesta, asiguratul nu mai are grija plății primelor datorate societății.

4. Pentru asigurații mobilizați cari nu acoperă astfel riscul de războiu, dar vor deceda în timpul războiului, societățile vor plăti întreaga rezervă matematică, fără reducerea contractuală.

5. Societățile înțeleg să nu realizeze niciun câștig din asigurarea riscului de războiu. În consecință, ele se obligă să pună la dispoziția Ministerului de Războiu, eventualul câștig.

Iată deci, cum interesele asiguraților vieață au fost promovate în războiul trecut. Reiese de aci, că întreprinderile de asigurare au înțeles pe deplin datoria momentului, solidarizându-se și identificându-se cu necesitățile și nevoile țării. Pentru aceasta nu au căutat afaceri comerciale, cari puteau, desigur, aduce însemnate beneficii materiale în acel timp, ci au făcut un act de rară curaj și în același timp național, prin aportul material efectiv adus statului.

Nu mai începe îndoială că, în eventualitatea unui războiu, în care și țara noastră s'ar angaja, întreprinderile de asigurare ar dovedi aceiași solidaritate națională, ca în trecutul destul de apropiat. Sunt convins că inițiativa le-ar aparține, deși statul are toate mijloacele de lipsă, să le constrângă la un regim impus de împrejurările unui războiu.

Deci, în concluzie, liniștea și siguranța să stăpânească pe toți asigurații vieață, privind cu toată încrederea întreprinderile de asigurare care le păstrează și garantează integral interesele lor ca și ale urmașilor, pentru cazul de deces, al lor.

ION D. PITU.